

Ankara Üniversitesi Açık Ders Notları

FEL 217 Deneycilik ve Uşçuluk

2. HAFTA:

Deneycilik ve Uşçuluğun Temel İddiaları ve Sınırları:

Temel sorunlar, bilginin kaynağı ve sınırlarıdır. Asıl kaygı ise güvenilir bilgi elde etme, bilme yollarıdır. Bu noktada iddialarımızın güvence altına alınması, yani gerekçelerle kanıtlanması talep edilmektedir. Herhangi bir fikrin bilgi düzeyine ulaşabilmesinin koşulu, bilgi olarak kabul edilmesinin yolu, gerekçelendirilmiş olmasıdır.

Deneycilik:

Genel olarak değerlendirildiğinde deneyci yaklaşımda mutlak ve kesin bilgi ideali yoktur.

Doğru olma olasılığı yüksek olan bir bilgi türünden söz edilir.

Deneyim (a posteriori) ana kaynak olarak konumlandırılır.

Bilen özne, karşısına bilinen nesneyi alır.

Belirli türden bir doğrulama ölçütü geliştirilmeye çalışılır ve bu ölçüt deneye dayalı olmalıdır.

Doğaya ilişkin öndeyilerde bulunmanın yolu, onun düzenli olduğu varsayımıyla söz konusudur.

Genellemeler yapabilmenin yolunu açabilmek için benzerlik ilkesinden yararlanır.

En önemli temsilcisi John Locke, zihni bir tabula rasa olarak sunmaktadır.

Sonuç olarak tüm bilgi, duyuşal yaşantılara indirgenir.

Akılcılık:

Mutlak ve kesin bilgi ideali vardır. Bilgi deyince anlaşılın şey, kesin bilgidir.

Doğruluğu kendinden apaaçık olan aksiyomlarla başlar ve gerçekliğin bir parçası olarak görünen ide ve ilkeler a prioridir.

Platon'un anımsama kuramı, bilginin ussal bir düşünce ürünü olduğunu ortaya koyar.

Bilgi bu anlamıyla formların bilgisidir.

En önemli temsilcisi R. Descartes, 'cogito' anlayışıyla doğruluğu kesin bilgilerin zihinden türetildiğini ortaya koymaya çalışmıştır.

Deneycilik (empirizm)

Deneyisel yöntem

Akılcılık (Rasyonalizm)

Her iki yaklaşıma da üzerinde ayrıntılı olarak duracağımız önemli itirazlar yapılmıştır.

Deneyciliđe yapılan temel itirazlar:

- Deneyim teriminin anlamı belirsizdir. Nesnel gerçekliğe doğrudan işaret etmez.
- Duyularımız sık sık aldanır.
- Deneycilik, kesinlik sağlamaz, olası bilgi ise kuşkulu bir bilgidir.

Akılcılığa yapılan temel itirazlar:

- Kendiliđinden açık olan yad adoğuştan gelen idealar konusunda ciddi bir anlaşmazlık vardır.
- Başlangıi ilkeleri olarak ortaya konulan akılsal aksiyomlar, bizi bilgimizi genişletmek açısından o kadar da ileriye götürmez.

- Olgulardan uzaklaşan bir yaklaşım sunma gibi bir sıkıntısı vardır.
- Bu yaklaşımlar insan bilgisindeki değişikliği ve artışı açıklamakta yetersiz kalmaktadır.

Akılcılığın en çok kullandığı ve model aldığı bilim, formel bir bilim olan geometridir.

Geometrinin temel aksiyomları nelerdir?

Bu aksiyomlar apaçık bir şekilde kesin ve doğru olarak görünüyor mu?

Bunlar sadece akıldan mı türetiliyor?